Επιβραδυνόμενες τοπικές αντιδράσεις υπερευαισθησίας στο εμβόλιο Moderna COVID-19.

Κοσμάς Πανταζόπουλος, Κωνσταντίνος Νικ. Συρίγος

Το ξέσπασμα της νόσου του κορανοϊού-2019 (COVID-19) κηρύχθηκε πανδημία από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας στις 11 Μαρτίου 2020 και η ανάπτυξη ενός ασφαλούς, αποτελεσματικού εμβολίου COVID-19 έγινε γρήγορα παγκόσμια προτεραιότητα. Στις ΗΠΑ, τα εμβόλια της Pfizer-BioNTech και Moderna mRNA COVID-19 έλαβαν τον Δεκέμβριο 2020, άδεια χρήσης έκτακτης ανάγκης. Καθώς αυξάνεται ο αριθμός των ατόμων που εμβολιάζονται είναι απαραίτητη η αναγνώριση και η κατανόηση των ανεπιθύμητων αντιδράσεων σε αυτά τα νέα εμβόλια.

Οι ιατροί της Γ' Πανεπιστημιακής Παθολογικής κλινικής του Νοσοκομείου «Η ΣΩΤΗΡΙΑ», ενός από τα νοσοκομεία που δέχτηκε το μεγαλύτερο όγκο ασθενών της πανδημίας, με επιβλέποντα τον Καθηγητή κο Συρίγο Κωνσταντίνο, καταγράφει τα νεότερα δεδομένα όπως αυτά αποτυπώνονται σε πρόσφατη δημοσίευση στο έγκριτο περιοδικό JAMA (doi:10.1001/jamadermatol.2021.1214) σχετικά με την εμφάνιση τοπικών αντιδράσεων στο σημείο της ένεσης στο εμβόλιο Moderna COVID-19.

Πρόκειται για αναδρομική μελέτη που πραγματοποιήθηκε στο νοσοκομείο Yale New Haven στο New Haven του Κονέκτικατ. Συμπεριέλαβε 16 ασθενείς στους οποίους αξιολογήθηκαν τα κλινικά και ιστολογικά χαρακτηριστικά των αντιδράσεων στο σημείο της ένεσης από το εμβόλιο. Η μέση ηλικία των 16 ασθενών ήταν τα 38 έτη [με εύρος 25-89έτη], και από αυτούς οι 13 [81%] ήταν γυναίκες 14. Και οι 16 συμμετέχοντες έλαβαν το εμβόλιο Moderna COVID-19 και μόνο ένας ανέφερε προηγούμενη τοπική αντίδραση εμβολίου (ήπια αντίδραση σε εμβόλιο γρίπης).

Από τους 16 ασθενείς οι 15 ανέπτυξαν τοπικές δερματικές αντιδράσεις μετά την πρώτη δόση και μόνο ένας ασθενής ανέπτυξε αντίδραση μετά τη δεύτερη δόση. Μετά την πρώτη δόση, κνησμός και ποικίλες επώδυνες ερυθηματώδεις αντιδράσεις κοντά στο σημείο της ένεσης αναπτύχθηκαν μεταξύ 2 με 12 ημερών από τη χορήγηση του εμβολίου. Οι ερυθηματώδεις πλάκες ήταν οιδηματώδεις συνήθως ομοιογενείς και λιγότερο συχνά δακτυλιοειδείς. Η θεραπευτική τους αντιμετώπιση περιέλαβε τοπικά κορτιστεροειδή, από του στόματος αντιισταμινικά και δροσερές κομπρέσες. Οι αντιδράσεις στην πρώτη δόση εμβολίου διήρκησαν κατά μέσο όρο είχαν 5 ημέρες με ένα εύρος διάρκειας 1 έως 21 ημέρες. Οι αντιδράσεις δεύτερης δόσης είχαν μέση διάρκεια 3 ημέρες και ήταν κλινικά παρόμοιες με τις αντιδράσεις πρώτης δόσης.

Τα ευρήματα της ιστολογικής εξέτασης της βιοψίας του δέρματος , μετά τη δεύτερη δόση ,στο σημείο της αντίδρασης έδειξαν ήπια , κυρίως περιφερική και εστιακά μικτή διήθηση με λεμφοκύτταρα και ηωσινόφιλα , συμβατή με δερματική αντίδραση υπερευαισθησίας. Ο χρόνος εμφάνισης και τα ευρήματα της ιστοπαθολογικής εξέτασης της αντίδρασης

υποδηλώνουν κυτταρική ανοσία που σχετίζεται με αντιδράσεις υπερευαισθησίας επιβραδυνόμενου τύπου. Αυτές οι παρατηρήσεις συνάδουν με μια πρόσφατη μελέτη σειράς περιπτώσεων από τους Blumenthal και συνεργάτες για τοπικές δερματικές αντιδράσεις στο εμβόλιο Moderna Όπως και στις από φάρμακα αντιδράσεις υπερευαισθησίας επιβραδυνόμενου τύπου υπάρχει μεσολάβηση Τ-κυττάρων, και ομοίως η δερματική αντίδραση στο εμβόλιο της Moderna μπορεί να συνδέεται με απάντηση των Τ-κυττάρων σε ένα έκδοχο εμβολίου ή στο συστατικό mRNA . Η πολυαιθυλενογλυκόλη, που υπάρχει τόσο στο εμβόλιο της Moderna όσο και της Pfizer, έχει εμπλακεί σε ορισμένες άμεσες αντιδράσεις υπερευαισθησίας, αλλά ο ρόλος της στις αντιδράσεις υπερευαισθησίας επιβραδυνόμενου τύπου παραμένει άγνωστος.

Αυτή η καθυστερημένη αντίδραση διαφέρει σαφώς από τον τοπικό πόνο, την ερυθρότητα και το οίδημα που παρατηρείται κατά μέσο όρο 1 ημέρα μετά από οποιαδήποτε δόση με διάμεση διάρκεια 2 έως 3 ημερών, όπως αναφέρεται στη δοκιμή εμβολίων Moderna COVID-19. Αντ 'αυτού μια καθυστερημένη αντίδραση στο σημείο της ένεσης που χαρακτηρίζεται από ερύθημα, κνησμό, σκλήρυνση και ευαισθησία.

Οι γυναίκες φαίνεται να είναι πιο ευαίσθητες σε εμφάνιση αντίδρασης όπως συμβαίνει και με τα άλλα εμβόλια. Όμως είναι πιθανό αυτή η «ευαισθησία» να οφείλεται στο γεγονός ότι οι γυναίκες αναζητούν πιο συχνά ιατρική περίθαλψη για τέτοιες αντιδράσεις και επίσης αναφέρουν πιο συχνά τα συμπτώματά τους.

Καθώς η χορήγηση του εμβολίου COVID-19 αυξάνεται, οι κλινικοί γιατροί και ο κόσμος πρέπει να γνωρίζουν αυτή την αντίδραση. Σε αυτήν την ομάδα των ασθενών δεν εμφανίστηκαν σοβαρά ανεπιθύμητα συμβάντα από το εμβόλιο σε σχέση με αυτές τις δερματικές αντιδράσεις. Είναι κρίσιμο οι επαγγελματίες υγείας να διακρίνουν αυτές τις αντιδράσεις καθυστερημένου τύπου από αντιδράσεις υπερευαισθησίας άμεσου τύπου και από κυτταρίτιδα. Τα Κέντρα Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων προτείνουν σήμερα ότι οι ασθενείς που εμφανίζουν άμεσες αντιδράσεις υπερευαισθησίας, συμπεριλαμβανομένης της κνίδωσης, εντός 4 ωρών από τη λήψη του εμβολίου COVID-19, να αναβάλουν τη δεύτερη δόση μέχρι να συμβουλευτούν έναν αλλεργιολόγο-ανοσολόγο. Αντίθετα, η καθυστερημένη τοπική αντίδραση υπερευαισθησίας που περιγράφουμε σε αυτήν τη μελέτη δεν αποτελεί αντένδειξη για τον επόμενο εμβολιασμό και οι ασθενείς και οι επαγγελματίες υγείας πρέπει να γνωρίζουν ότι αυτός ο τύπος αντίδρασης μπορεί να αναπτυχθεί πιο γρήγορα μετά τη δεύτερη δόση εμβολίου.

Σε αυτήν τη σειρά περιπτώσεων, περιγράφονται οι καθυστερημένες τοπικές αντιδράσεις στο σημείο της ένεσης στο εμβόλιο Moderna COVID-19, που ονομάζονται «COVID arm», και προτείνεται από τους ερευνητές η μετονομασία σε να μετονομάσουμε «COVID vaccine arm». Αυτές οι δερματικές αντιδράσεις εμφανίζονται κοντά στο σημείο της ένεσης και είναι καλοήθεις και αυτοπεριοριζόμενες.

Συμπερασματικά, παρά το περιοριστικό της μελέτης σε ένα μόνο κέντρο, το εμβόλιο Moderna COVID-19 μπορεί να προκαλέσει καθυστερημένη τοπική αντίδραση

υπερευαισθησίας με μέση καθυστέρηση στην έναρξη τις 7 ημέρες από τη χορήγηση του εμβολίου. Αυτή η κνησμώδης και ποικίλης εικόνας ευαίσθητη αντίδραση έχει διάμεση διάρκεια 5 ημερών, αλλά μπορεί να συνεχιστεί έως και 21 ημέρες και μπορεί να εμφανιστεί ξανά κατά τη δεύτερη δόση του εμβολίου. Δεν παρατηρήθηκαν σοβαρές ανεπιθύμητες ενέργειες σε σχέση με αυτήν την δερματική αντίδραση στο εμβόλιο Moderna COVID-19 κι αυτές οι καθυστερημένες αντιδράσεις υπερευαισθησίας δεν αποτελούν αντένδειξη για τον επόμενο εμβολιασμό.